

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 1864/2022

06.07.2022. године

Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у правној ствари тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ... и ГГ из ..., чији је пуномоћник Душан Обренчевић, адвокат из ..., против туженог „НИС“ АД из Новог Сада, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 10/22 од 26.01.2022. године, у седници одржаној 06.07.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 10/22 од 26.01.2022. године у ставу другом, трећем и четвртном изреке, тако што се одбија као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Трећег основног суда у Београду П1 310/14 од 23.02.2021. године у ставовима првом, другом, трећем, четвртном, петом, шестом, седмом, осмом и деветом изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцима накнади трошкове ревизијског поступка од 214.741,72 динара, у року од осам дана од дана достављања пресуде.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија туженог изјављена против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 10/22 од 26.01.2022. године.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П1 310/2014 од 23.02.2021. године, ставом првим, другим, трећим, четвртим, петим, шестим, седмим и осмим изреке усвојен је тужбени захтев, па је обавезан тужени да сваком од тужилаца на име неисплаћене разлике зарада за период од 01.03.2011. године до 31.12.2012. године, исплати појединачно опредељене новчане износе, са законском затезном каматом од доспелости до исплате, као и да у корист сваког од тужилаца уплати доприносе за обавезно социјално осигурање, и то доприносе за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање и доприносе за здравствено осигурање Републичком фонду за здравствено осигурање, према појединачно опредељеним износима. Ставом деветим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима солидарно накнади трошкове поступка од 464.314,54 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом десетим изреке, одбијен је тужени захтев сваког од тужилаца, преко досуђених износа на име разлике зараде и на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и за здравствено осигурање, па до тражених

износа по сваком од наведених основа, а према појединачно опредељеним износима разлике, и то: за период 01.01.2013. године до 24.05.2013. године у односу на тужиљу АА, тужиоца ББ и тужиоца ВВ а за период од 01.01.2013. године до 01.04.2013. године у односу на тужиоца ГГ, као и захтев тужилаца за уплату доприноса за осигурање за случај незапослености на рачун Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и законске затезне камате на доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености, као и захтев за исплату законске затезне камате на досуђене трошкове поступка од доношења пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 10/22 од 26.01.2022. године, ставом првим изреке, жалба тужилаца је одбијена и првостепена пресуда је потврђена у ставу десетом изреке. Ставом другим изреке, првостепена пресуда је преиначена у ставу првом, другом, трећем и четвртном изреке, тако што су одбијени тужбени захтеви тужилаца којима је тражено да се обавезе тужени да им на име неисплаћених разлика зарада за период од 01.03.2011. године до 31.12.2012. године, исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом, на начин ближе описан тим ставовима изреке. Ставом трећим изреке, првостепена пресуда је преиначена у ставу петом, шестом, седмом и осмом изреке, тако што су одбијени тужбени захтеви тужилаца којима је тражено да се обавезе тужени да им на им доприноса за обавезно социјално осигурање за период од 01.03.2011. године до 31.12.2012. године уплати доприносе за ПИО на рачун Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и то појединачне износе, на начин ближе описан тим ставовима. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу деветом изреке првостепене пресуде и одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 464.314,54 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате, па су обавезани тужиоци да тужиоцима солидарно накнаде трошкове парничног поступка од 20.000,00 динара. Ставом петим изреке, одбачена је као неблаговремена допуна жалбе тужене изјављена 21.04.2021. године, против првостепене пресуде. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су изјавили ревизију због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о ревизији у делу у ком је изјављена против преиначујућег дела другостепене пресуде, на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Пема утврђеном чињеничном стању, тужиоци ББ, ВВ и АА су били у радном односу код туженог од 01.03.2011. године до 24.05.2013. године, а тужилац ГГ до 01.04.2014. године, када им је престао радни однос код туженог. Влада Републике Србије, тужени, репрезентативни синдикати код туженог и репрезентативни синдикати на нивоу Републике Србије су 17.06.2008. године закључили Социјални програм за “НИС” АД. Одредбом члана 9. овог Програма, тужени се обавезао да одмах након

преузимања “НИС” АД изврши једнократно и трајно повећање зараде запослених у висини од 15% у односу на месец који је претходио преузимању, уз обавезу да тако утврђене зараде убудуће усклађује са индексом трошкова живота уз реалан раст у складу са резултатима пословања и растом бруто друштвеног производа у периоду важења социјалног програма (17.06.2008. до 31.12.2012. године). Преузимање “НИС” АД извршено је 11.02.2009. године, а увећање зараде извршено је у априлу 2009. године, и то једнократно, а не трајно, и у висини од 15%. Тужени је тужиоцима исплаћивао зараду у спорном периоду у складу са уговором о раду, анексима и општим актима туженог, уз процентуално увећање основног коефицијента и исплату кварталне премије (бонуса у одређеним износима на које је плаћао порезе и доприносе). У овој парници тужиоци потражују разлику између зараде која им је исплаћена и зараде увећане за 15% за тражени период, према члану 9. Социјалног програма од 17.06.2008. године. Висина разлике зараде коју тужиоци потражују утврђена је вештачењем.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев налазећи да Социјални програм има значај општег акта који се непосредно примењује, будући да се њиме уређују права, обавезе и одговорности запослених, те како су прописану садржину акта прихватили послодавац и запослени, то су норме тог акта код послодавца постале саставни део општих аката послодавца.

Међутим, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев са образложењем да Социјални програм нема правно дејство општег акта који се непосредно примењује, пошто се њиме не уређују права, обавезе и одговорности запослених већ представља акт пословне политике којим се утврђује систем мера и активности на обезбеђивању права запослених за чију непосредну примену је неопходна даља конкретизација кроз општи акт или уговор о раду.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом указује да је побијана одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Наиме, одредбом члана 41. став 1. Закона о приватизацији („Службени гласник РС“ 38/2001) прописано је које елементе садржи уговор о продаји капитала, односно имовине субјекта приватизације (уговорне стране, предмет продаје, уговорену цену, рок плаћања, коришћење земљишта и друге одредбе о којима се споразумеју уговорне стране). Ова одредба је допуњена Законом о изменама и допунама Закона о приватизацији („Службени гласник РС“ бр. 45/05) тако што је прописано да уговор о продаји капитала, односно имовине, поред осталих, садржи и одредбу о „начину решавања питања запослених“.

У поступку приватизације и закључења уговора о куповини и продаји акција „НИС“ АД, 17.06.2008. године закључен је Социјални програм за „НИС“ АД Нови Сад, на основу члана 41. став 1. Закона о приватизацији – да уговор о купопродаји субјекта приватизације садржи одредбу о „начину решавања питања запослених“. Потписници овог акта су: у име Владе Републике Србије – Министарство рударства и енергетике Републике Србије, у име Друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата и истраживање и производњу природног гаса „Нафтна индустрија Србије“ АД Нови Сад – председник Управног одбора и Генерални директор, репрезентативни синдикати код послодавца: Јединствена синдикална организација „НИС“ АД и Јединствена синдикална организација „НИС Нафтагас“ Нови Сад, репрезентативни синдикати на нивоу Републике Србије и гране: Самостални

синдикат радника енергетике и петрохемије Србије и Синдикат хемије, неметала, енергетика и рударства УГС Независност.

Имајући у виду да су потписници Социјалног програма за „НИС“ а.д. Нови Сад од 17.06.2008. године (Влада РС, „НИС“ а.д. и репрезентативни синдикати код послодавца и на нивоу РС и гране) одредили да је његов циљ заштита радног односа, као и социјалног и економског положаја запослених (члан 5.), да ће се примењивати као самостални општи акт чија је важност до 31.12.2012. године (члан 6.) и да су права запослених утврђена овим Социјалним програмом, не само колективна, већ истовремено и њихова индивидуална права (члан 22.), Врховни касациони суд налази да је погрешна оцена другостепеног суда да Социјални програм нема значај општег акта који се непосредно примењује. С тим у вези погрешна је оцена другостепеног суда да се Социјалним програмом не уређују права, обавезе и одговорности запослених. Овакав закључак је неприхватљив, ако се има у виду да све одредбе (од члана 9. до члана 16.) одељка III Социјалног програма који има наслов: Заштита економског и социјалног положаја запослених, предвиђају одређене обавезе послодавца према запосленима (обезбеђење реалне вредности зарада и њихово повећање, исплата добити, издвајање средстава за решавање стамбених потреба, формирање посебног фонда за помоћ запосленима, исплата средстава на име поклона за Нову годину и друго), па је потпуно јасно да те обавезе послодавца представљају права запослених.

У ситуацији када су права, обавезе и одговорности запослених и послодавца прописане актом који је закључен између њих или у њихово име и за њихов рачун њихови представници и из ког произлази да су прописану садржину акта прихватили послодавац и запослени, следи да су норме тог акта код послодавца постале саставни део општих аката послодавца. То даље значи да је послодавац имао обавезу да норму прописану у члану 9. Социјалног програма примењује непосредно. Сагласно наведеном, без обзира на назив акта, овако закључени Социјални програм има карактер општег акта – Колективног уговора који је тужени првобитно признао испуњавајући га (а такво одређење дали су и његови потписници у члану 6. став 2.) и примењује се непосредно. Имајући у виду да је послодавац у овако потписаном акту предвидео повећање зарада запослених једнократно и трајно и да своју обавезу није испунио (осим за један месец), тужиоци основано потражује исплату разлике у заради за период од март 2011. године до децембра 2012. године (у време важења социјалног програма), па ово потраживање представља разлику између исплаћене зараде по анексима уговора о раду и зараде која би тужиоцу припала по закљученом Социјалном програму, како је то правилно закључио првостепени суд.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права одбио тужбени захтев којим су тужиоци тражили да се обавезе тужени да им исплати на име разлике зараде за спорни период износе са припадајућом каматом, све ближе наведено у изреци првостпене пресуде, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП преиначио другостепену одлуку, одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду.

Правилна је одлука о трошковима поступка, донета на основу чланова 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП.

Тужиоцима према успеху у поступку по ревизији, на основу члана 153. и 154. ЗПП, припадају и опредељени трошкови овог поступка, који обухватају трошкове за

састав ревизије од стране адвоката од 18.000,00 динара (уз увећање од 50% за сваког наредног тужиоца), укупно 45.000,00 динара, према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања те парничне радње („Службени гласник РС“ бр. 37/21 од 14.04.2021. године) и трошкове судских такси на ревизију од 72.241,72 динара и одлуку по ревизији од 97.500,00 динара, према Закона о судским таксама („Службени гласник РС“, бр. 28/94 ... 95/18).

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије у делу у ком је изјављена против потврђујућег дела другостепене пресуде (став први изреке) у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да ревизија није дозвољена.

Чланом 403. став 3. ЗПП, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијеног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Имајући у виду да се у конкретном случају ради о имовинскоправном спору, који се односи на новчано потраживање, у коме вредност предмета спора побијеног дела, не прелази динарску противвредност 40.000 евра према средњем курсу НБС на дан подношења тужбе, то у наведеном делу, применом члана 403. став 3. ЗПП, ревизија није дозвољена.

Из изнетих разлога, на основу члана 413. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић